

Una llei per al benestar de les generacions futures, també al nostre país

Neus Casajuana

Revo Prosperitat Sostenible
WEAll Iberia
neuscasajuana@gmail.com

El 2023 sis joves van presentar una demanda pel clima davant del Tribunal Europeu de Drets Humans contra els països d'Europa per violar els seus drets fonamentals, entre els quals, el dret a la vida i el dret a no patir discriminació per motius d'edat. També als EUA, un grup de 21 joves va presentar el 2015 una demanda exigint responsabilitat al govern per la crisi climàtica. Si els països no prenen mesures urgents i audaces, la temperatura mundial el 2100 podria superar en tres graus els nivells de l'època preindustrial, un escenari catastròfic per a aquests joves, que podrien arribar a ser testimonis directes. Aquestes no han estat les úniques demandes pel clima elevades als tribunals. També a Suïssa o a França s'han portat els governs als tribunals pels mateixos delictes, i difícilment cessaran en el futur, perquè les mesures preses per tots ells no són suficients per aconseguir aturar a temps l'augment de temperatures.

Els Acords de París no s'aconseguiran si els països no emprenen actuacions audaces i valentes per augmentar el seu grau de compromís. Els responsables polítics hauran de canviar la seva forma habitual de prioritzar les decisions polítiques per alliberar-se de la miopia que els impedeix tenir una mirada de llarg abast que vagi molt més enllà del període en què transcorre el seu mandat.

La forma de prioritzar les polítiques públiques pateix, en general, d'un problema ben conegut pels economistes. És l'anomenat *biaix del present*, que consisteix en la tendència a valorar més els resultats a curt que a llarg termini. Aquesta tendència a triar les actuacions amb resultats més immediats passa no sols en política sinó en totes les facetes de la vida. La dita: "Més val un ocell al puny que una grua lluny" és ben explícita. Però a més, en el terreny de les polítiques, aquesta tendència es veu reforçada pel mateix mecanisme electoral, ja que els responsables polítics es veuen empesos a presentar resultats dins dels quatre anys del seu mandat per tenir opcions a ser reelegits. Totes les actuacions amb resultats a més llarg termini es veuen postergades per aquest imperatiu.

La dificultat a prioritzar les actuacions a llarg termini és especialment significativa en el cas de la crisi climàtica, perquè les pitjors conseqüències derivades de la inacció no es percebran fins d'aquí a algunes dècades. Tot i que ara ja comencem a patir els efectes negatius de l'augment de la temperatura en un grau, continuem sense emprendre les actuacions amb la velocitat i la valentia necessàries per poder aturar aquesta escalada de temperatures a temps. Evitar els tres graus a finals de segle requereix prendre mesures efectives ara. Aquests tres graus ens portarien a la majoria de països a un escenari de sequera permanent i a la regió mediterrània a convertir-nos en un desert. Si a aquest panorama hi afegim les previsible migracions massives procedents de les regions africanes que ja no seran aptes per a la vida humana, el panorama que ens espera és desolador.

COM PODEM REVERTIR LA TENDÈNCIA AL CURT TERMINI EN LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES?

Per contrarestar la tendència al curtterminisme, diversos organismes i països han proposat mesures encaminades a integrar objectius de justícia intergeneracional a les prioritats i polítiques sectorials. Les Nacions Unides al seu informe *La nostra Agenda Comuna* de 2022, inclou com un dels quatre

M.A. CANELLAS (ULTIMA HORA)

Amb una llei i un comissionat, Gal·les ha aconseguit l'èxit de 'normalitzar' la idea que les generacions futures mereixen ser escoltades

eixos principals, la solidaritat entre generacions. També, a la Cimera de l'ONU que celebrarà el 2024, es convidarà els caps d'estat i de govern a signar un pacte de futur que expliciti la solidaritat mundial amb les generacions actuals i futures.

Alguns països com Israel, Hongria, Noruega, Finlàndia, Nova Zelanda i Canadà van crear el 2014 la Xarxa d'Institucions per a les Generacions Futures, establint mecanismes de justícia intergeneracional o creant institucions públiques amb responsabilitats de representació de les necessitats de les generacions futures. Tot i això, des de la seva creació, algunes han estat suprimides o transformades. La majoria d'aquestes institucions compleixen funcions consultives, brinden assessorament i recomanacions. Supervisen la integració dels objectius de justícia intergeneracional a les polítiques públiques i fomenten la coordinació a tot el govern, però no solen tenir autoritat sobre els governs. Tampoc no tenen potestat legislativa ni disposen de mecanismes per exigir el compliment de les seves recomanacions. Les que van tenir més poder, com la d'Israel, es van acabar suprimint i la llei recent de les Balears que té caràcter vinculant, de moment no ha estat desplegada.

De totes les experiències conegudes, la que ha tingut més repercussió política pels seus èxits i alhora una gran acceptabilitat social és la llei de Gal·les. Destaquem a continuació algunes de les seves característiques:

La llei de Gal·les sobre el Benestar de les generacions futures va ser aprovada el 2015 després d'un procés de participació nacional. La llei estableix set objectius de benestar que els ciutadans van determinar en aquell procés i obliga el govern a mesurar-ne el progrés mitjançant un conjunt de 50 indicadors.

Aquesta llei crea una institució independent: el Comissionat de les Generacions Futures, que representa les seves necessitats i els seus interessos. El comissari és designat i no elegit, per evitar pressi-

ons polítiques. El seu mandat és de set anys, més enllà dels cicles electorals, per remarcar-ne l'enfocament a llarg termini.

Més de 45 organismes públics estan subjectes a les obligacions de la Llei. Tots ells han d'establir fites d'acord amb els set objectius de benestar i informar anualment sobre el seu progrés. La llei s'aplica a ministres, consells nacionals i autoritats locals i constitueix un mecanisme important per fomentar la coherència tant horitzontal com vertical a tot el govern.

El Comissionat per a les Generacions Futures, juntament amb l'auditor general de Gal·les, supervisa i avalua l'assoliment dels set objectius de benestar per part dels organismes públics. Quan el Comissionat de Generacions Futures de Gal·les fa recomanacions a un organisme públic, aquest ha de fer pública la seva resposta. Si aquest organisme no pensa seguir les recomanacions del Comissionat, haurà d'argumentar i justificar les accions alternatives que prendrà.

La intervenció del Comissionat ha aconseguit canvis fonamentals a la política de planificació de l'ús del sòl, als plans de transport i a la política governamental en matèria d'habitatge. També ha aconseguit un augment del finançament de les mesures contra el canvi climàtic. Les recomanacions de l'antiga comissària Sophie Bower van aconseguir anul·lar els plans de construcció d'una autopista, no només per l'impacte negatiu sobre la biodiversitat, sinó també pel deute que significava per a les futures generacions.

Disposar d'una llei de benestar de les generacions futures proporciona al Comissariat el marc i la base legal per exercir-ne les funcions, i li atorga la legitimitat que institucions similars d'altres països no tenen. Un dels majors èxits del Comissionat gal·lès ha estat la *normalització* de la idea que les generacions futures mereixen ser escoltades, creant un model perquè altres països l'imitin i el repliquin.

El Parlament balear va aprovar el 2023 una llei per al benestar de les generacions presents i futures promoguda mitjançant una iniciativa legislativa popular (ILP). La coalició PP-Vox haurà de desplegar-la molt a desgrat seu. El mandat dels balears que van impulsar-la els obliga moralment.

Els ciutadans dels diferents racons d'Espanya observem amb admiració la seva iniciativa i el seu esforç. Tots, nascuts i no nascuts, ens mereixem tenir una llei com aquesta i treballarem per aconseguir-la.